

Archeologisch vooronderzoek

Veld- en bodemonderzoeken DON Stations

Revisielijst

Versie	Datum	Beschrijving van de wijziging	Herzien	Vrijgegeven door
1.0	18-01-2023	Eerste conceptnotitie		
2.0	21-03-2023	Aanpassingen na RFA		
3.0	14-06-2023	Goedgekeurd en definitief		
4.0	26-07-2023	Aanpassingen opmerkingen gemeente		
5.0	19-10-2023	Geen opmerkingen vanuit TenneT en bevoegde gezagen		

Onderwerp Archeologisch vooronderzoek
Projectnummer Sweco 51012779
Projectnummer TenneT 003.052.20
Documentnummer Sweco NL23-648800269-40943
Documentnummer TenneT 1097064
Revisie 5.0
Datum 19-10-2023

Auteur
E-mail
Paraaf

Gecontroleerd door
Paraaf

Vrijgegeven door
Paraaf

.....
.....
.....
.....
.....

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Inleiding algemeen	4
1.2	Aanleiding archeologische notitie.....	5
2	Verzamelde gegevens.....	7
2.1	Bevoegd gezag en beleid.....	7
2.1.1	Gemeente Zwolle.....	7
2.1.2	Gemeente Dalfsen	7
2.2	Bekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied	9
2.2.1	Archeologische Monumentenkaart (AMK).....	9
2.2.2	Vondstmeldingen	9
2.2.3	Uitgevoerd archeologisch onderzoek	9
2.3	Aardwetenschappelijke gegevens.....	10
2.3.1	Bodem.....	10
2.3.2	Geomorfologie	10
2.3.3	Geologie.....	10
3	Voorlopige archeologische verwachting.....	11
4	Conclusie en advies	12

1 Inleiding

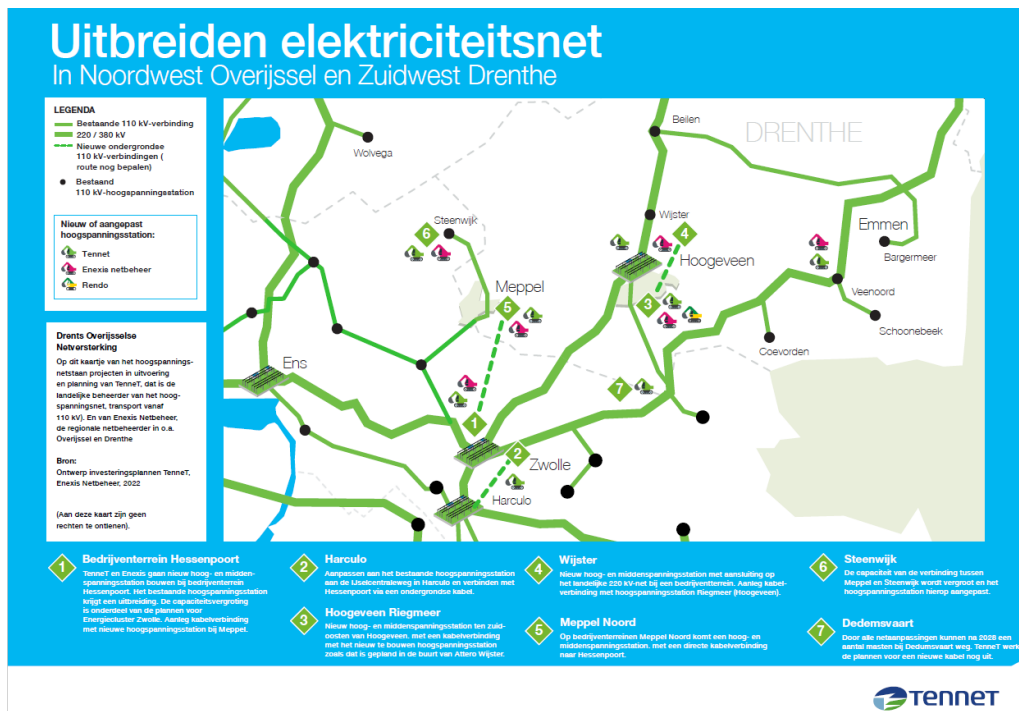
1.1 Inleiding algemeen

TenneT versterkt in heel Nederland het elektriciteitsnetwerk. Dit is nodig omdat het elektriciteitsgebruik in ons land stijgt en omdat we steeds meer duurzame energie opwekken. Steeds meer mensen hebben een elektrische auto, gaan elektrisch koken of verwarmen hun huis elektrisch. Daarnaast stijgt het aanbod van energie uit duurzame bronnen zoals windmolens en zonneparken. Onder de naam 'Drents Overijsselse Netversterking' (DON) versterkt TenneT, samen met de regionale netbeheerders Enexis Netbeheer en Rendo, het elektriciteitsnetwerk in Zuidwest-Drenthe en Noordwest-Overijssel.

Om het elektriciteitsnetwerk hier te versterken, vinden tussen 2023 en 2028 onderstaande werkzaamheden plaats (exacte planningen nog niet bekend):

- Aanleg van vijf nieuwe ondergrondse hoogspanningsverbindingen.
- Zwolle Hessenweg-Harculo (circa 8 km kabel)
- Meppel en Zwolle Hessenweg (circa 29 km kabel)
- Wijster en Hoogeveen-Riegmeer (circa 16 km kabel)
- Riegmeer naar de lijn Hoogeveen (circa 4.9 km kabel)
- Dedemsvaart naar combilijn Zwolle – Meeden (circa 2 km kabel)
- Nieuwbouw van vier hoog- en middenspanningsstations inclusief inlissingen (Zwolle 110 kV, Wijster, Meppel, Hoogeveen).
- Uitbreiden van twee hoogspanningsstations inclusief inlissingen (Zwolle 220 kV, Zwolle 380 kV).
- Verzwaring van bestaande hoogspanningsverbinding (Meppel - Steenwijk)
- Amoveren van overbodig geworden hoogspanningsmasten en -verbindingen (Harculo, Dedemsvaart).

De nieuwe hoog- en middenspanningsstations die TenneT, Enexis Netbeheer en Rendo gaan bouwen, worden met ondergrondse hoogspanningskabels of bovengrondse hoogspanningsverbindingen verbonden met het bestaande elektriciteitsnetwerk van TenneT. Dit gebeurt met nieuwe of bestaande ondergrondse kabels en bovengrondse verbindingen. Zo worden de nieuwe stations onderdeel van het elektriciteitsnetwerk en zorgen zowel de nieuwe kabels als de nieuwe stations voor versterking van het elektriciteitsnetwerk.

Afbeelding 1 Scope project DON

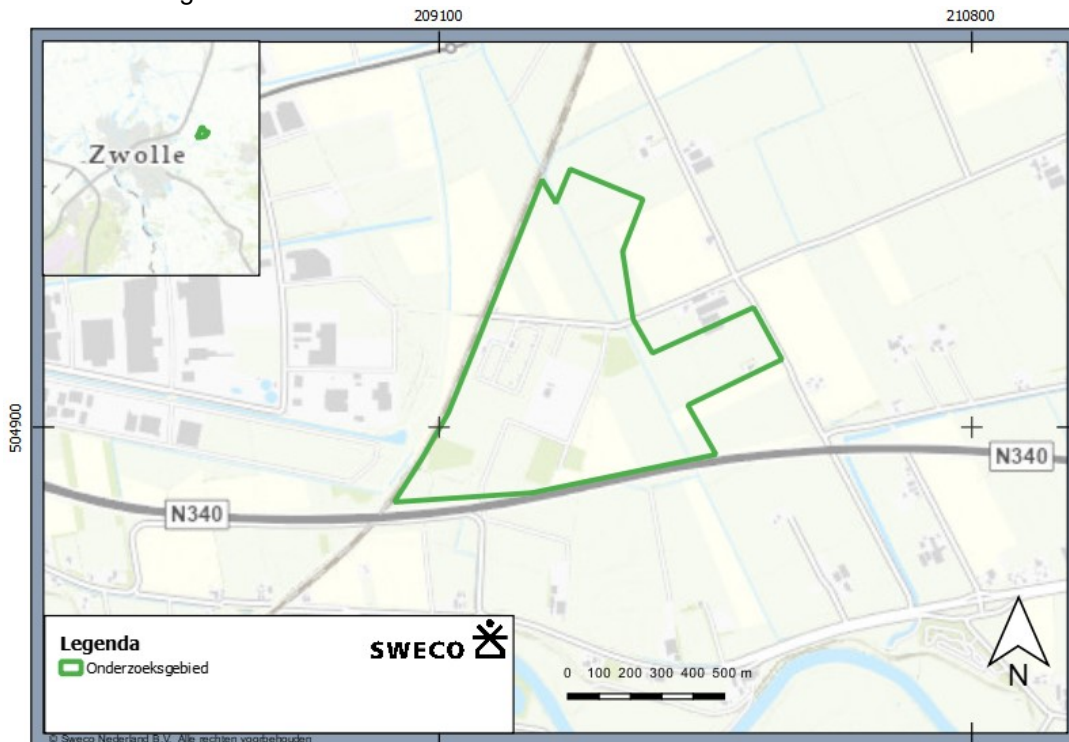
1.2 Aanleiding archeologische notitie

Onderhavige notitie betreft een onderzoeksgebied gelegen op de rand van de gemeente Zwolle, tegen de grens met de gemeente Dalfsen (zie afbeelding 2). Aan de Berkummerbroekweg te Zwolle ligt hier het hoogspanningsstation Hessenpoort. Het huidige station bestaat uit een 380 kV-station en een 110/220 kV-station. De locatie wordt uitgebreid met een nieuw 110 kV-station ten noorden van de Berkummerbroekweg en een uitbreiding van het 380 kV-station naar het zuiden. Bij de uitbreiding van het 380 kV-station wordt ook een inlussing aangelegd welke in de gemeente Dalfsen gelegen is.

Het ontwerp voor de stationslocaties en de inlussing is nog niet vastgesteld. In onderhavige notitie is uitgegaan van het onderzoeksgebied zoals aangegeven door de opdrachtgever (zie afbeelding 2). Dit gebied heeft een oppervlakte van ca. 62 ha. Waar en in welke vorm binnen dit gebied precies werkzaamheden plaats zullen vinden, is nog niet bekend. Voor onderhavige notitie wordt daarom uitgegaan van mogelijke verstoringen in het gehele onderzoeksgebied. Qua verstoringsdiepte wordt uitgegaan van een maximale graafdiepte van 1,8 m - mv. Dit is de diepte van de onderkant van het cunet van de hoogspanningskabels.

Onderhavige notitie dient om een eerste inzicht te krijgen in de eventuele archeologische onderzoekseisen voor de geplande ontwikkelingen. In deze notitie zijn basisgegevens verzameld over de archeologische, historische en aardwetenschappelijke waarden in de omgeving en is het vigerende archeologische beleid nagegaan.

Deze notitie vormt geen officieel onderdeel van de Archeologische Monumentenzorgcyclus (AMZ-cyclus) en kan niet als vervanging dienen voor een archeologisch bureauonderzoek.

Afbeelding 2 Locatie en omvang onderzoeksgebied 380 en 110kV-stations Zwolle

2 Verzamelde gegevens

2.1 Bevoegd gezag en beleid

De bevoegde overheden zijn de gemeentes waarbinnen de werkzaamheden gepland zijn. Dit zijn de gemeente Zwolle en de gemeente Dalfsen.

2.1.1 Gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle heeft haar archeologisch beleid voor het onderzoeksgebied vastgelegd in de volgende documenten:

- Archeologische waarderingskaart gemeente Zwolle (2008)
- Bestemmingsplan Buitengebied - Haerst, Tolhuislanden (vastgesteld 2012-11-27).

Waarderingskaart

Op de archeologische waarderingskaart van de gemeente Zwolle is aan het deel van het onderzoeksgebied in deze gemeente een waardering van 10% toegewezen. De toelichting bij deze kaart geeft aan dat dit inhoudt dat de archeologische waarde van dit gebied onbekend is, maar dat wordt uitgaan van een lage verwachting. Dit sluit de aanwezigheid van archeologische waarden echter niet uit.

Bestemmingsplan

Het deel van het onderzoeksgebied in de gemeente Zwolle valt binnen het bestemmingsplan Buitengebied – Haerst, Tolhuislanden, uit 2012. Binnen dit bestemmingsplan zijn archeologische waarden beschermd middels de dubbelbestemming Waarde – Archeologie die aan verschillende gebieden is toegewezen. Het deel van het onderzoeksgebied in de gemeente Zwolle valt echter buiten deze dubbelbestemming (zie afbeelding 3). Dit houdt in dat geen archeologisch onderzoek verplicht is voor werkzaamheden binnen dit gebied.

2.1.2 Gemeente Dalfsen

De gemeente Dalfsen heeft haar archeologisch beleid voor het onderzoeksgebied vastgelegd in de volgende documenten:

- Archeologische beleidskaart gemeente Dalfsen (2018)
- Chw bestemmingsplan 5^e Verzamelplan Buitengebied gemeente Dalfsen (vastgesteld 2019-06-17)

Beleidskaart

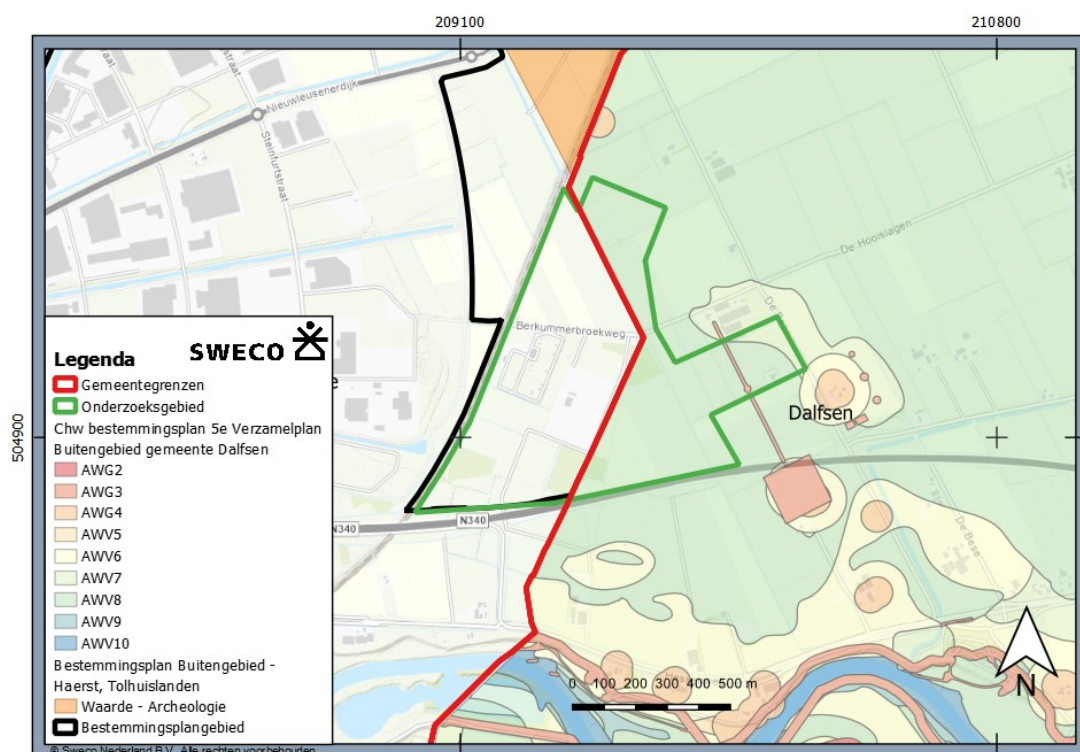
Het deel van het onderzoeksgebied binnen de gemeente Dalfsen valt op de archeologische beleidskaart van deze gemeente bijna geheel binnen een zone met waarde AWW8. Dit is een zone met lage archeologische verwachting, die is vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Aan de oostzijde van het onderzoeksgebied liggen echter twee andere verwachtingszones. Het onderzoeksgebied doorkruist hier een zone met waarde AWG3 en ligt ook deels in een zone met waarde AWW7. De waarde AWG3 is toegekend aan historische dorpskernen en overige historische vlakken met archeologische waarde. De beleidskaart geeft aan dat hier archeologisch onderzoek uitgevoerd dient te worden voor bodemingrepen dieper dan 30 cm -mv (of dieper dan de bekende bodemverstoring) en groter dan 50 m². De waarde AWW7 betekent een middelhoge archeologische verwachting.

Hier dient volgens de beleidskaart archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd voor bodemingrepen dieper dan 30 cm -mv (of dieper dan de bekende bodemverstoring) en groter dan 5.000 m².

Bestemmingsplannen

In 2013 is het bestemmingsplan Buitengebied Dalfsen opgesteld. Het deel van het onderzoeksgebied wat in de gemeente Dalfsen ligt, valt geheel binnen dit plan. Sinds 2013 is dit bestemmingsplan meerdere malen gewijzigd middels herzieningen en verzamelplannen. In 2019 is, nadat in 2018 de nieuwe archeologische beleidskaart was opgesteld, een verzamelplan opgesteld waarin de archeologische dubbelbestemmingen voor het buitengebied zijn vastgelegd. Hierin zijn de beleidszones en -regels overgenomen van de beleidskaart, alleen is de nummering van de dubbelbestemmingen aangepast ten opzichte van de nummering van de waarden op de beleidskaart. De waarden AWG3, AWW7 en AWW8 zijn respectievelijk de dubbelbestemmingen waarde – archeologie 2, waarde – archeologie 6 en waarde – archeologie 7 geworden (zie afbeelding 3). Bij deze waarden horen de volgende onderzoeksverplichtingen:

Archeologische waarde	Oppervlakte	Diepte
2	50 m ²	0,30 m -mv
6	5.000 m ²	0,3 m – mv
7	-	-

Afbeelding 3 Archeologische dubbelbestemmingen binnen en rondom het onderzoeksgebied

2.2 Bekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied

2.2.1 Archeologische Monumentenkaart (AMK)

Er liggen geen AMK-terreinen binnen het onderzoeksgebied.

2.2.2 Vondstmeldingen

Er staan in Archis geen vondstmeldingen geregistreerd binnen het onderzoeksgebied. Wel staat ca. 175 m ten noorden van het onderzoeksgebied een vondstmelding uit 1984 geregistreerd, waarvan de exacte vondslocatie niet zeker is. De mogelijkheid bestaat dat deze vondst eigenlijk binnen het onderzoeksgebied gedaan is. De basisgegevens van deze vondst zijn daarom opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 1 Vondstmeldingen

<i>ZaakID</i>	<i>Verwerving</i>	<i>Complextype</i>	<i>Datering</i>	<i>Beschrijving</i>
3057112100	Niet-archeologisch (1984)	Niet te bepalen	Mesolithicum en Vroeg Romeinse Tijd	Fragmenten handgevormd aardewerk uit de Vroeg Romeinse Tijd en enkele mesolithische vuursteenklingen, gevonden op ca. 250 m ten noorden van de locatie Nieuw 110 kV

2.2.3 Uitgevoerd archeologisch onderzoek

Er zijn twee archeologische onderzoeken uitgevoerd binnen het onderzoeksgebied:

Tabel 2 Onderzoeksmeldingen

<i>ZaakID</i>	<i>Uitvoerder</i>	<i>Type onderzoek</i>	<i>Datum</i>
3997621100	Gemeente Zwolle	Archeologisch: proefputten/proefsleuven	2016
4772912100	Antea Group Archeologie	Archeologisch: bureauonderzoek	2020

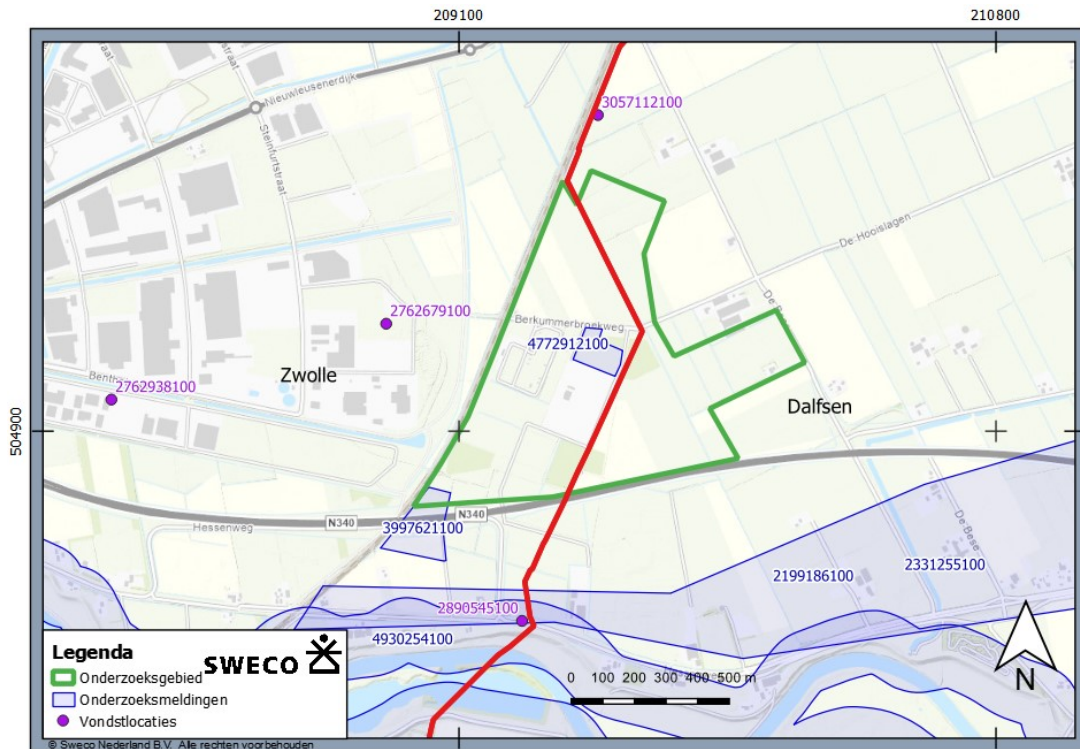
Zaak 3997621100

Proefsleuvenonderzoek voor een nieuwe verkeersknoop aan de N340, ter plaatse van een oude kolk. Het aangetroffen materiaal was grotendeels afkomstig uit de Nieuwe Tijd (18de eeuw of jonger) en was grotendeels niet in situ; de kolk was volgestort met afval en bouwpuin. Verder werd een aantal greppelspoortjes en vermoedelijk recente) paalsporen aangetroffen. Het terrein werd op basis van dit onderzoek vrijgegeven.

Zaak 4772912100

Archeologisch bureauonderzoek voor de bouw van een loods aan de Berkummerbroekweg 26. Op basis van dit onderzoek werd aan het plangebied

een lage verwachting voor vindplaatsen toegekend; wel was er een kleine kans op het aantreffen van losse depotvondsten, die echter nauwelijks op te sporen zijn via veldonderzoek. Het plangebied werd daarom vrijgegeven.

Afbeelding 4 Archeologische onderzoeksmeldingen en vondstlocaties in en rondom het onderzoeksgebied.

2.3 Aardwetenschappelijke gegevens

2.3.1 Bodem

Merendeels beekerdgronden (pZg23 en pZg21). Aan de noordoostelijke rand van het onderzoeksgebied ligt een zone met veldpodzolgronden (Hn21). Daarnaast vallen kleine delen van het onderzoeksgebied binnen gooreerdgronden (pZn21) en laarpodzolgronden (cHn23).

2.3.2 Geomorfologie

Merendeels een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden of löss (M53). Aan de zuidelijke rand van het onderzoeksgebied ligt een zone van dekzandwelvingen (L51) en een dekzandrug (B53).

2.3.3 Geologie

Formatie van Bostel met een dek van het Laagpakket van Wierden: fluvioperiglaciale afzettingen (leem en zand) met een zanddek.

3 Voorlopige archeologische verwachting

Op basis van de verzamelde gegevens geldt voor het onderzoeksgebied merendeels een lage verwachting voor archeologische waarden uit alle perioden. In het oostelijke deel van het onderzoeksgebied, binnen de gemeente Dalfsen, ligt echter een zone waar wegens de wat hogere ligging een middelhoge archeologische verwachting geldt. Daarnaast doorsnijdt het onderzoeksgebied hier een zone van hoge archeologische verwachting voor waarden uit de historische periode. Het betreft hier specifiek waarden gerelateerd aan de historische buitenplaats de Bese (ook wel 'Beese' of 'Beesen'). Deze buitenplaats bestond sinds tenminste de late 18e eeuw (mogelijk ook eerder) en is in de 20e eeuw verdwenen. Alle archeologische waarden worden dicht onder het maaiveld verwacht.

4 Conclusie en advies

Het overgrote deel van het onderzoeksgebied bevindt zich volgens de gemeentelijke beleidsdocumenten in zones met een lage archeologische verwachting, waar geen archeologische onderzoeksplicht geldt. Dit betreft het gehele deel van het onderzoeksgebied binnen de gemeente Zwolle en een groot deel van het onderzoeksgebied binnen de gemeente Dalfsen. De gegevens die verzameld zijn in onderhavige notitie vormen geen aanleiding om hiervan af te wijken. De geplande werkzaamheden in de zones van lage archeologische verwachting kunnen zonder archeologisch voorbehoud worden uitgevoerd.

Voor delen van het onderzoeksgebied binnen de gemeente Dalfsen geldt een middelhoge of hoge archeologische verwachting. Geadviseerd wordt om werkzaamheden in deze zones zoveel mogelijk te vermijden, in het bijzonder voor de zone van hoge archeologische verwachting. Indien in de zone van hoge archeologische verwachting bodemingrepen over meer dan 50 m² en dieper dan 30 cm -mv (of dieper dan de aantoonbare, reeds aanwezige bodemverstoring) gepland worden, dient een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd; in eerste instantie betekent dit een volledig bureauonderzoek. Voor de zone van middelhoge archeologische verwachting is een archeologisch vooronderzoek benodigd voor werkzaamheden over meer dan 5.000 m² en dieper dan 30 cm -mv (of dieper dan de aantoonbare, reeds aanwezige bodemverstoring).

Wanneer deze grenzen niet worden overschreden, maar wel bodemingrepen plaatsvinden in de zones van middelhoge of hoge archeologische verwachting, is archeologisch vooronderzoek volgens de gemeentelijke beleidsdocumenten niet vereist. Wel wordt dan geadviseerd om bij werkzaamheden binnen deze zones extra bedacht te zijn op de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Er geldt in alle gevallen een meldingsplicht voor toevalsvondsten (zie onderaan).

Indien een archeologisch vooronderzoek benodigd blijkt, wordt geadviseerd dit slechts uit te voeren voor de werkzaamheden in de gemeente Dalfsen en de werkzaamheden in de gemeente Zwolle buiten beschouwing te laten, aangezien in de gemeente Zwolle geen onderzoeksplicht geldt. Geadviseerd wordt dit af te stemmen met het bevoegd gezag.

Het bevoegd gezag besluit bij iedere stap van de Archeologische Monumentenzorgcyclus (AMZ-cyclus) of aan de archeologische onderzoeksplicht voldaan is. De mogelijkheid bestaat dat het besluit van het bevoegd gezag afwijkt van het in deze notitie opgestelde advies. Onderhavige notitie vormt geen officieel onderdeel van de Archeologische Monumentenzorgcyclus (AMZ-cyclus) en volstaat niet als archeologisch vooronderzoek.

Toevalsvondsten

Indien bij de uitvoering van werkzaamheden in archeologisch vrijgegeven gebieden toch onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de minister verplicht (vondstmelding via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).¹

¹ <https://formulier.cultureelerfgoed.nl/archis/vondstmeldingsformulier>